

В. А. БОРОДІН, В. Г. САМОЙЛЕНКО

**АСИМПТОТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ РОЗВ'ЯЗКІВ
ДИФЕРЕНЦІАЛЬНОГО РІВНЯННЯ n -ГО ПОРЯДКУ
З ІМПУЛЬСНОЮ ДІЄЮ**

Розглянуто задачу про існування таких значень імпульсної дії, коли для довільного (заданого) розв'язку $x^*(t)$ лінійного диференціального рівняння n -го порядку та фіксованих моментів імпульсної дії $t = t_k$, $k \in \mathbb{N}$, вихідне диференціальне рівняння з імпульсною дією у фіксовані моменти часу $t = t_k$, $k \in \mathbb{N}$, має періодичний розв'язок, значення якого в початковий момент часу $t_0 < t_1$ співпадають зі значеннями розв'язку $x^*(t)$ при $t = t_0$.

Вступ. При вивчені багатьох фізичних явищ виникає потреба в досліджені асимптотичних властивостей диференціальних рівнянь з імпульсною дією у фіксовані моменти часу [3]. При цьому становить значний інтерес аналіз асимптотичних (при $t \rightarrow +\infty$) властивостей розв'язків таких диференціальних рівнянь.

Різні задачі теорії диференціальних рівнянь з імпульсною дією розглядались багатьма авторами, зокрема, огляд результатів з цього напрямку досліджень можна знайти в [1, 3, 4]. У роботах [6, 7] вивчались асимптотичні (при $t \rightarrow +\infty$) властивості розв'язків лінійних диференціальних рівнянь другого порядку з імпульсною дією у фіксовані моменти часу, де, зокрема, було показано, що умови імпульсної дії (моменти та величини імпульсної дії) можуть суттєво впливати на асимптотичні (при $t \rightarrow +\infty$) властивості розв'язків розглядуваних задач. Взагалі кажучи, завдяки імпульсному впливу розглядувана задача стає суттєво нелінійною. Так, наприклад [1, 2, 5, 9], завдяки імпульсному впливу розглядувана задача може мати періодичні розв'язки, в той час, як відповідне диференціальне рівняння (без імпульсної дії) таких розв'язків не має.

1. Формулювання задачі. Дослідимо властивості розв'язків лінійних диференціальних рівнянь n -го порядку з імпульсною дією у фіксовані моменти часу $\{t_k\}_{k=1}^\infty$ і з'ясуємо питання про існування періодичних розв'язків такої задачі залежно від умов імпульсної дії.

Розглянемо диференціальне рівняння наступного вигляду:

$$Lx = x^{(n)} + a_1 x^{(n-1)} + \dots + a_{n-1} x^{(1)} + a_n x = f(t), \quad (1)$$

де Lx – диференціальний оператор порядку n з умовами імпульсної дії у деякі (фіксовані) моменти часу $\{t_k\}_{k=1}^\infty$:

$$\Delta x^{(i)}(t)|_{t=t_k} = x^{(i)}(t_k + 0) - x^{(i)}(t_k - 0) = I_{ki}, \quad i = 1, \dots, n-1. \quad (2)$$

Розв'язком задачі (1), (2) вважаємо функцію, неперервну для всіх t та n раз неперервно диференційовану для $t \in \mathbb{R} \setminus \{t_k\}_{k \geq 1}$. При $t = t_k$, $k \in \mathbb{N}$, похідні $x^{(i)}(t)$, $i = 1, 2, \dots, n-1$, мають розриви першого роду та вважаються неперервними зліва. Щодо величин імпульсної дії (значень $\{I_{ki}, t_k\}_{k=1}^\infty$) припускаємо, що виконуються такі умови:

1°) існує таке число $\delta > 0$, що для будь-якого $k \in \mathbb{N}$ справдіжується нерівність $|t_{k+1} - t_k| > \delta$;

2°) існує таке число $I > 0$, що для всіх $k \in \mathbb{N}$, $i = 1, \dots, n-1$, справдіжується нерівність $|I_{ki}| < I$. При цьому вважаємо, що $\sum_{i=1}^{n-1} |I_{ki}| \neq 0$ для всіх $k \in \mathbb{N}$.

З умови 1° випливає, що t_k прямує до нескінченості при $k \rightarrow +\infty$, а наслідком умови 2° є те, що всі значення $\{I_{ki}\}_{k=1}^\infty$ є рівномірно обмеженими. Ці умови щодо імпульсної дії (2) мають природний фізичний зміст. З огляду на те, що диференціальне рівняння є лінійним, очевидно, що розв'язок задачі (1), (2) визначено для всіх t .

Означення. Розв'язок $x(t)$ задачі (1), (2) називають періодичним з періодом $T > 0$ (при $t \rightarrow +\infty$) якщо існує таке t_0 , що для всіх $t > t_0$ виконується рівність $x(t+T) = x(t)$.

Це означення стосується, перш за все, властивостей розв'язків нелінійних диференціальних рівнянь і, зокрема, диференціальних рівнянь з імпульсною дією, оскільки є очевидним, що розв'язок лінійного звичайного диференціального рівняння (без умов щодо імпульсної дії) є або періодичним з деяким періодом T , або не є періодичним.

Для рівняння (1) можна розглядати такі дві задачі: *задачу 1* – про існування періодичних (при $t \rightarrow +\infty$) розв'язків задачі (1), (2) у множині всіх розв'язків задачі (1), (2) при заданих певним чином умовах імпульсної дії та *задачу 2* – про існування таких умов імпульсної дії, завдяки яким деякий (фіксований) розв'язок задачі (1), (2) стає періодичним (при $t \rightarrow +\infty$). Останню задачу можна вивчати також у часткових випадках, коли, наприклад, моменти імпульсної дії визначені (фіксовані) апріорно, а величини імпульсної дії мають бути визначені, та у випадку, коли, навпаки, – моменти імпульсної дії підлягають визначенням, а величини імпульсної дії є задано заздалегідь. Якщо перша із згаданих вище задач достатньо вивчена (див. [1]), то друга задача, що становить певний практичний інтерес, потребує подальшого дослідження.

2. Необхідна умова існування періодичних розв'язків задачі (1), (2). Для обох згаданих вище задач має місце така лема.

Лема 1. *Нехай виконуються умови 1° , 2° . Якщо задача (1), (2) має розв'язок $x(t)$, що є періодичним (при $t \rightarrow +\infty$) з деяким періодом T , то існує таке натуральне число m , що для умов імпульсної дії (величин $\{I_{ki}, t_k\}_{k=1}^\infty$) та для всіх $i = 1, 2, \dots, n-1$ виконуються співвідношення*

$$I_{k+m,i} = I_{ki}, \quad t_{k+m} = t_k + T, \quad k \in \mathbb{N}. \quad (3)$$

Умова (3) щодо періодичності моментів імпульсної дії виконується для $t_k \geq t_0$, де t_0 – значення, що згадується в означенні. Надалі вважаємо $t_0 < t_1$.

Доведення леми 1 можна виконати аналогічно до доведення відповідної леми з [7] для випадку диференціального рівняння другого порядку.

Умови (3) є необхідними для того, щоб задача (1), (2) мала періодичний при $t \rightarrow +\infty$ розв'язок. Крім того, очевидно, що для T -періодичності (при $t \rightarrow +\infty$) розв'язку задачі (1), (2) також потрібно, щоб $f(t)$ була T -періодичною (при $t \rightarrow +\infty$) функцією.

3. Керування асимптотичними (при $t \rightarrow +\infty$) властивостями розв'язків задачі (1), (2) за допомогою умов імпульсної дії (2). Розглянемо таку задачу: нехай задано моменти імпульсної дії $\{t_k\}_{k=1}^\infty$ та дано деякий розв'язок $x^*(t)$, $t \geq t_0$, рівняння (1), що не є періодичним (ні при жодному $T > 0$). З'ясуємо питання про те, чи існують такі величини імпульсної дії I_{ki} , $k \in \mathbb{N}$, $i = 1, 2, \dots, n-1$, при яких задача (1), (2) має періодичний (при $t \rightarrow +\infty$) розв'язок $\Phi(t)$, $t \geq t_0$, початкові умови якого співпадають з початковими умовами для розв'язку $x^*(t)$, тобто $\Phi^{(i)}(t_0) = x^{*(i)}(t_0) = x_{i0}^*$, $i = 0, 1, \dots, n-1$.

Якщо розв'язок $x^*(t)$ рівняння (1) вважати (в певному сенсі) початковим для задачі (1), (2), то цю задачу можна розглядати як задачу керування асимптотичними (при $t \rightarrow +\infty$) властивостями розв'язку $x^*(t)$ за допомогою умов імпульсної дії (2).

Для випадку, коли імпульсна дія має вигляд

$$\Delta x^{(i)}(t)|_{t=t_k} = I_{ki}, \quad i = 0, 1, \dots, n-1, \quad (4)$$

розв'язувана задача, очевидно, має розв'язок, який можна отримати, якщо в (4) покласти

$$I_{ki} = \Phi^{*(i)}(t_0 + T) - \Phi^{*(i)}(t_0), \quad i = 0, 1, \dots, n-1, \quad (5)$$

де $\Phi^*(t)$, $t_0 \leq t \leq t_0 + T$, – розв'язок диференціального рівняння (1) з початковими умовами x_{i0}^* . При цьому шуканий розв'язок будеться шляхом продовження за періодичністю функції $\Phi(t)$ і необов'язково є неперервним.

Якщо ж вимагати, щоб розв'язок $\Phi(t)$ задовольняв умову (2) і, зокрема, був неперервним, то розв'язувана задача при певних умовах також має розв'язок і при цьому достатньо двох імпульсних дій за період.

Нехай для моментів імпульсної дії виконуються умови періодичності (3) при деякому $T > 0$ і деякому $m \in \mathbb{N}$. Вважатимемо спочатку, що $m = 2$.

Позначимо через $\Phi(t)$ розв'язок задачі (1), (2) з початковими умовами x_{i0}^* , $i = 0, 1, \dots, n-1$. Нехай t_1, t_2 , де $t_0 < t_1 < t_2 < t_0 + T$, – моменти імпульсної дії. У цьому випадку можна вважати, що розв'язок $\Phi(t)$ визначений для всіх t , як для $t \geq t_0$, так і для $t < t_0$, що можна досягти за допомогою продовження за періодичністю. Analogічно функцію $x^*(t)$ як розв'язок рівняння (1) вважаємо визначену для всіх $t \in \mathbb{R}^+$, оскільки рівняння (1) є лінійним. При цьому, очевидно, $\Phi(t) = x^*(t)$ для $t_2 - T \leq t < t_1$.

З'ясуємо питання про значення величин I_{1i}, I_{2i} у (2), при яких буде виконуватись рівність

$$\Phi^{(i)}(t_0 + T) = \Phi^{(i)}(t_0), \quad i = 0, 1, \dots, n-1, \quad (6)$$

тобто розв'язок $\Phi(t)$ буде T -періодичним (при $t \rightarrow +\infty$).

Розглянемо однорідне диференціальне рівняння вигляду

$$x^{(n)} + a_1 x^{(n-1)} + \dots + a_{n-1} x^{(1)} + a_n x = 0, \quad (7)$$

що відповідає рівнянню (1). Припустимо, що рівняння (7) має розв'язок $x_0(t)$ з початковими даними Коші

$$x_0(t_1) = 0, \quad x_0^{(i)}(t_1) = x_{i0}, \quad i = 1, 2, \dots, n-1, \quad (8)$$

для якого виконується умова $x_0(t_2) \neq 0$. Визначимо значення імпульсної дії I_{1i} у момент часу t_1 за допомогою формули

$$I_{1i} = I_1 x_{i0}, \quad i = 1, 2, \dots, n-1, \quad (9)$$

де $I_1 x_0(t_2) = x^*(t_2 - T) - x^*(t_2)$. При цьому, очевидно, $\sum_{i=1}^{n-1} |I_{1i}| > 0$.

Оскільки рівняння (1) є лінійним, то внаслідок принципу суперпозиції розв'язків для лінійних однорідних диференціальних рівнянь маємо, що на проміжку $[t_1, t_2]$ для функції $\Phi(t)$ – розв'язку задачі (1), (2), (9) справджується зображення $\Phi(t) = x^*(t) + x_0(t)I_1$, де $x^*(t)$ – розглядуваний розв'язок, $x_0(t)$ – розв'язок однорідного диференціального рівняння (7) з початковими умовами (8). Враховуючи, що розв'язок задачі (1), (2) є неперервно диференційовним зліва, при $t = t_2$ знаходимо

$$\Phi(t_2) = x^*(t_2) + I_1 x_0(t_2) = x^*(t_2 - T). \quad (10)$$

Звідси і з умов побудови функції $\Phi(t)$ на проміжку $[t_1, t_2]$ випливає, що $\Phi(t_2) = \Phi(t_2 - T)$. Значення імпульсної дії I_{2i} виберемо так, щоб виконувалась умова

$$\Phi^{(i)}(t_2 + 0) = x^{*(i)}(t_2 - T), \quad i = 1, 2, \dots, n - 1. \quad (11)$$

Очевидно, що такі значення I_{2i} , $i = 1, 2, \dots, n - 1$, для яких виконуються умови

$$\Phi^{(i)}(t_2 + 0) - \Phi^{(i)}(t_2 - 0) = I_{2i}, \quad i = 1, 2, \dots, n - 1,$$

і функція $\Phi(t)$ є неперервною при $t = t_1$, існують на підставі співвідношень (10), (11) та априорної T -періодичності функції $\Phi(t)$. При цьому очевидно, що $\sum_{i=1}^{n-1} (|I_{1i}| + |I_{2i}|) > 0$, тобто імпульсна дія не дорівнює нулеві. Значення імпульсної дії I_{ki} , $k \geq 3$, можна визначити за допомогою умов періодичності (3).

Таким чином, має місце таке твердження.

Лема 2. *Нехай задано моменти імпульсної дії $\{t_k\}_{k=1}^{\infty}$, для яких виконуються умови періодичності (3) при деякому $T > 0$ і $m = 2$. Припустимо, що однорідне диференціальне рівняння (7) має розв'язок $x_0(t)$, $t > t_1$, для якого виконується умова $x_0(t_1) = 0$ та нерівність $x_0(t_2) \neq 0$. Тоді для будь-якого розв'язку $x^*(t)$ рівняння (1) існують такі значення імпульсної дії I_{ki} , $k \in \mathbb{N}$, $i = 1, 2, \dots, n - 1$, що задача (1), (2) має T -періодичний (при $t \rightarrow +\infty$) розв'язок $\Phi(t)$ з початковими умовами $\Phi^{(i)}(t_0) = x^{*(i)}(t_0)$, $i = 0, 1, \dots, n - 1$, причому для умов імпульсної дії виконуються умови періодичності (3) і нерівність*

$$\sum_{i=1}^{n-1} (|I_{2k-1,i}| + |I_{2k,i}|) > 0, \quad k \in \mathbb{N}.$$

Іншими словами, при існуванні розв'язку $x_0(t)$, $t > t_1$, із згаданими вище властивостями будь-який розв'язок $x^*(t)$ рівняння (1) за допомогою не більш ніж двох умов імпульсної дії вигляду (2) у наперед фіксовані моменти часу $\{t_k\}_{k=1}^{\infty}$ можна зробити T -періодичним (при $t \rightarrow +\infty$).

4. Умови існування розв'язку $x_0(t)$ однорідного диференціального рівняння (7) з умовами $x_0(t_1) = 0$, $x_0(t_2) \neq 0$. З'ясуємо умови, при яких однорідне диференціальне рівняння (7) має розв'язок $x_0(t)$, для якого справді ються співвідношення $x_0(t_1) = 0$, $x_0(t_2) \neq 0$. Ці умови зручно сформулювати в термінах властивостей розв'язків характеристичного рівняння для диференціального рівняння (1), що записується таким чином:

$$\lambda^n + a_1 \lambda^{n-1} + \dots + a_{n-1} \lambda + a_n = 0. \quad (12)$$

За допомогою прямих обчислень можна довести таку лему.

Лема 3. *Диференціальне рівняння (7) має розв'язок $x_0(t)$, що задоволяє умову $x_0(t_1) = 0$ та нерівність $x_0(t_2) \neq 0$, якщо виконується одна з наступних умов:*

- 1°) *характеристичне рівняння (12) має принаймні два різні дійсні корені;*
- 2°) *характеристичне рівняння (12) має корінь кратності 2 або більше;*
- 3°) *характеристичне рівняння (12) має простий комплексний корінь $\lambda = \alpha + i\omega$ з властивістю $(t_2 - t_1)\omega \neq p\pi$, де $p \in \mathbb{N}$;*
- 4°) *характеристичне рівняння (12) має два прості комплексні корені вигляду $\lambda_1 = \alpha_1 + i\omega_1$, $\lambda_2 = \alpha_2 + i\omega_2$, де $\alpha_1 \neq \alpha_2$, та іхні уявні частини задовіляють рівність $(t_2 - t_1)\omega_k = p_k\pi$, де $p_k \in \mathbb{N}$, $k = 1, 2$;*

5°) характеристичне рівняння (12) має два прості комплексні корені вигляду $\lambda_1 = \alpha + i\omega_1$, $\lambda_2 = \alpha + i\omega_2$, уявні частини яких такі, що числа $\frac{(t_2-t_1)\omega_1}{\pi}$ і $i\frac{(t_2-t_1)\omega_2}{\pi}$ цілі та мають різну парність;

6°) характеристичне рівняння (12) має простий комплексний корінь вигляду $\lambda_1 = \alpha + i\omega$ та простий дійсний корінь $\lambda_2 \neq \alpha$, де число ω задовільняє умову $\frac{(t_2-t_1)\omega}{\pi} \in \mathbb{N}$;

7°) характеристичне рівняння (12) має простий комплексний корінь вигляду $\lambda_1 = \alpha + i\omega$ та простий дійсний корінь $\lambda_2 = \alpha$, і при цьому $\frac{(t_2-t_1)\omega}{2\pi} \notin \mathbb{N}$ або ж $\frac{(t_2-t_1)\omega}{\pi}$ є цілим непарним числом.

Достатні умови неіснування згаданого вище розв'язку $x_0(t)$ дають наступні твердження.

Твердження 1. Нехай $\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_n$ – корені характеристичного рівняння (12) і число n є парним. Диференціальне рівняння (7) не має розв'язку $x_0(t)$, що задовільняє умову $x_0(t_1) = 0$ та нерівність $x_0(t_2) \neq 0$, тоді й лише тоді, коли виконуються такі умови:

1°) всі корені характеристичного рівняння (12) є простими комплексними числами;

2°) дійсні частини коренів $\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_n$ є однаковими, тобто $\operatorname{Re} \lambda_j = \operatorname{Re} \lambda_s$, $j, s = 1, 2, \dots, n$;

3°) числа $\frac{(t_2-t_1)}{\pi} \operatorname{Im} \lambda_k$, $k = 1, 2, \dots, n$, є одночасно парними або одночасно непарними.

Твердження 2. Нехай $\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_n$ – корені характеристичного рівняння (12) і число n є непарним. Диференціальне рівняння (7) немає розв'язку $x_0(t)$, що задовільняє умову $x_0(t_1) = 0$ та нерівність $x_0(t_2) \neq 0$, тоді й лише тоді, коли виконуються такі умови:

1°) всі корені характеристичного рівняння (12) є простими числами;

2°) характеристичне рівняння (12) має рівно один дійсний корінь;

3°) дійсні частини коренів $\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_n$ є однаковими, тобто $\operatorname{Re} \lambda_j = \operatorname{Re} \lambda_s$, $j, s = 1, 2, \dots, n$;

4°) числа $\frac{(t_2-t_1)}{\pi} \operatorname{Im} \lambda_k$, де $\operatorname{Im} \lambda_k \neq 0$, $k = 1, 2, \dots, n$, є одночасно парними.

Підсумовуючи, сформулюємо таке твердження.

Теорема. Нехай задано моменти імпульсної дії $\{t_k\}_{k=1}^{\infty}$, для яких виконуються умови періодичності (3) при деякому $T > 0$ і $m = 2$. Якщо корені характеристичного рівняння (12) не задовільняють умови або твердження 1 (при $n = 2l$), або твердження 2 (при $n = 2l + 1$), то для будь-якого розв'язку $x^*(t)$ рівняння (1) існують такі значення імпульсної дії I_{ki} , $k \in \mathbb{N}$, $i = 1, 2, \dots, n-1$, що задача (1), (2) має T -періодичний (при $t \rightarrow +\infty$) розв'язок $\Phi(t)$ з початковими умовами $\Phi^{(i)}(t_0) = x^{*(i)}(t_0)$, $i = 0, 1, \dots, n-1$, причому для умов імпульсної дії виконуються умови періодичності (3) і нерівність

$$\sum_{i=1}^{n-1} (|I_{2k-1,i}| + |I_{2k,i}|) > 0, \quad k \in \mathbb{N}.$$

Аналогічним чином можна розглянути випадок $m \geq 3$.

Висновки. Якщо задано деякий розв'язок $x^*(t)$ лінійного диференціального рівняння n -го порядку вигляду (1) і моменти імпульсної дії $t = t_k$, $k \in \mathbb{N}$, то при певних умовах на характеристичні корені однорідного диференціального

рівняння, що відповідає рівнянню (1), існують такі значення імпульсної дії I_{ki} , $k \in \mathbb{N}$, $i = 1, 2, \dots, n - 1$, при яких вихідне диференціальне рівняння (1) з імпульсною дією (2) має періодичний розв'язок, початкові значення якого в початковий момент часу $t_0 < t_1$ співпадають зі значеннями розв'язку $x^*(t)$ при $t = t_0$.

1. *Бойчук А. А., Журавлев В. Ф., Самойленко А. М.* Обобщенно-обратные операторы и нетеровы краевые задачи. – Киев: Ин-т математики НАН Украины, 1995. – 318 с.
2. *Єлгондисев К. К., Самойленко В. Г., Собчук В. В.* Періодичні розв'язки рівняння Дюффінга з імпульсною дією // Вісн. Київ. ун-ту. Сер. Математика. Механіка. – 2000. – Вип. 5. – С. 47–51.
3. *Самойленко А. М., Перестюк Н. А.* Дифференциальные уравнения с импульсным воздействием. – Киев: Высш. шк., 1987. – 287 с.
4. *Самойленко А. М., Петришин Р. І.* Багаточастотні коливання нелінійних систем. – Київ: Ін-т математики НАН України, 1995. – 340 с. – (Праці Ін-ту математики НАН України. – Т. 21.)
5. *Самойленко А. М., Самойленко В. Г., Собчук В. В.* Про періодичні розв'язки рівняння нелінійного осцилятора з імпульсною дією // Укр. мат. журн. – 1999. – 51, № 6. – С. 827–834.
6. *Самойленко В. Г., Елгондисев К. К.* Исследование линейных дифференциальных уравнений с импульсным воздействием в $\mathbb{R}^2$. – Киев, 1989. – 32 с. – (Препр. / АН УССР. Ин-т математики; 89.59).
7. *Самойленко В. Г., Єлгондисев К. К.* Про періодичні розв'язки лінійних диференціальних рівнянь з імпульсною дією // Укр. мат. журн. – 1987. – 49, № 1. – С. 141–148.
8. *Самойленко В. Г., Собчук В. В.* Існування періодичних розв'язків диференціальних рівнянь з імпульсною дією в околі складних особливих точок // Доп. НАН України. – 2000. – № 8. – С. 29–32.
9. *Самойленко В. Г., Собчук В. В.* Періодичні розв'язки рівняння Льєнара з імпульсною дією // Нелінійні коливання. – 2000. – 3, № 2. – С. 256–265.

АСИМПТОТИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА РЕШЕНИЙ ДИФФЕРЕНЦИАЛЬНОГО УРАВНЕНИЯ n -ГО ПОРЯДКА С ИМПУЛЬСНЫМ ВОЗДЕЙСТВИЕМ

Рассмотрена задача о существовании таких величин импульсного воздействия, что для произвольного (фиксированного) решения $x^*(t)$ линейного дифференциального уравнения n -го порядка и данных (фиксированных) моментов импульсного воздействия $t = t_k$, $k \in \mathbb{N}$, исходное дифференциальное уравнение с импульсным воздействием в моменты времени $t = t_k$, $k \in \mathbb{N}$, имеет периодическое решение, значение которого в начальный момент времени $t_0 < t_1$ совпадает со значениями решения $x^*(t)$ при $t = t_0$.

ASYMPTOTIC PROPERTIES OF SOLUTIONS TO THE n -TH ORDER DIFFERENTIAL EQUATION WITH IMPULSES

We study the problem on existence of such impulse values, that for given (fixed) solution $x^*(t)$ to the n -th order linear differential equation and fixed moments of impulses $t = t_k$, $k \in \mathbb{N}$, the original linear differential equation with impulses at the fixed moment of time $t = t_k$, $k \in \mathbb{N}$, has a periodic solution, the initial values of which at the initial moment $t_0 < t_1$ coincide with values of solution $x^*(t)$ at $t = t_0$.

Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Київ

Одержано
09.09.03